

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ ๑) เพื่อศึกษาการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกับปัจจัยส่วนบุคคลในการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ๔) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการแก้ไขปัญหาการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมด ๗ หมู่บ้าน จำนวน ๔,๖๖๔ คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามขั้นตอนคือ ทำการหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง คือ ๓๗๐ คน จากนั้นหาขนาดกลุ่มตัวอย่างและสุ่มกลุ่มตัวอย่างของประชากรตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละหมู่บ้านด้วยการเปรียบเทียบสัดส่วนด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยการจัดกลุ่มตามพื้นที่เขตหมู่บ้าน จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic Sampling) โดยการนับเรียงตามลำดับความถี่ (เลขคี่) ของเลขที่บ้าน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Anova) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data

Grouping) สารสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

ประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๒๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๓ และเป็นเพศหญิง จำนวน ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๗ มีอายุระหว่าง ๕๑ - ๖๐ ปี จำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๘ มีอาชีพรับจ้างอิสระ จำนวน ๑๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๗ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๐ และมีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๕

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของการจัดการหมอกควัน

ของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนในเขตตำบลแม่ทา มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวม ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับในการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.44$) ในด้านองค์ความรู้ในการจัดการหมอกควัน ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.97$) ในด้านสาเหตุของหมอกควัน มีรายละเอียดดังนี้

๑) ด้านสาเหตุของหมอกควัน

พบว่า ประชาชนในเขตตำบลแม่ทา มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ด้านสาเหตุของหมอกควัน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.97$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.16$) ในข้อที่ว่า หมอกควันที่เกิดจากการเผาป่าโดยฝีมือมนุษย์ ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 2.12$) ในข้อที่ว่า หมอกควันเกิดจากไฟป่าโดยธรรมชาติ

๒) ด้านผลกระทบจากปัญหาหมอกควัน

พบว่า ประชาชนในเขตตำบลแม่ทา มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ด้านผลกระทบจากปัญหาหมอกควัน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.47$, S.D. = ๐.๗๗๒) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.95$) ในข้อที่ว่า หมอกควันทำให้รู้สึกไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพ ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.00$) ในข้อที่ว่า ปัญหาหมอกควันทำให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตร

๓) ด้านหน่วยงานรับผิดชอบการแก้ไขปัญหาหมอกควัน

พบว่า ประชาชนในเขตตำบลแม่ทา มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ด้านหน่วยงานรับผิดชอบการแก้ไขปัญหาหมอกควัน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.45$) ในข้อที่ว่าหน่วยงานมีบทบาทในการป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกควัน ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.29$) ในข้อที่ว่า ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาหมอกควันจากหน่วยงาน

๔) ด้านองค์ความรู้ในการจัดการหมอกควัน

พบว่า ประชาชนในเขตตำบลแม่ทา มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ด้านองค์ความรู้ในการจัดการหมอกควัน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.48$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.55$) ในข้อที่ว่า ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาหมอกควันในชุมชน ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.43$) ในข้อที่ว่า ทราบถึงกฎหมายข้อบังคับควบคุมการเผาป่า

๕) ด้านการรณรงค์ในการจัดการหมอกควัน

พบว่า ประชาชนในเขตตำบลแม่ทา มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการรณรงค์ในการจัดการหมอกควัน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.33$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.49$) ในข้อที่ว่า มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาหมอกควัน ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.07$) ในข้อที่ว่า มีการจัดประกวดมอบรางวัลแก่ชุมชนที่มีการทำกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกควัน

๕.๑.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น โดยเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ต่อเดือน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นต่อการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นต่อการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นต่อการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นต่อการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีระดับรายได้ต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นต่อการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

๑) ด้านฉันทะ

ปัญหา

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในด้านฉันทะ คือ ขาดการดูแลจากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มากที่สุด จำนวน ๒๐ คน รองลงมา คือ ประชาชนมักง่าย และทำตามใจตัวเอง จำนวน ๑๖ คน และขาดงบประมาณในการแก้ไขปัญหา น้อยที่สุด จำนวน ๑๑ คน

ข้อเสนอแนะ

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในด้านฉันทะ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมึงบประมาณมาสนับสนุน มากที่สุด จำนวน ๑๗ คน รองลงมา คือ หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีส่วนร่วม เข้มงวดและการจัดการอย่างต่อเนื่อง จำนวน ๑๕ คน และชุมชนควรลดการเผาขยะและการลักลอบจุดไฟเผาป่า น้อยที่สุด จำนวน ๘ คน

๒) ด้านวิริยะ

ปัญหา

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในด้านวิริยะ คือ ประชาชนในชุมชนไม่ปฏิบัติตามนโยบายเท่าที่ควร มากที่สุด จำนวน ๑๓ คน รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ไม่เข้มงวด ไม่มีการรณรงค์การป้องกันไฟฟ้าและผลกระทบจากหมอกควัน จำนวน ๑๐ คน
และประชาชนไม่ตระหนักถึงปัญหาที่จะตามมาจากปัญหาหมอกควัน น้อยที่สุด จำนวน ๕ คน

ข้อเสนอแนะ

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในด้านวิริยะ คือ ประชาชนควรปฏิบัติตามนโยบายและข้อบังคับในช่วงห้ามเผาหรือฤดูแล้ง มากที่สุด จำนวน ๑๒ คน รองลงมา คือ หน่วยงานราชการในชุมชนต้องมีการลงโทษผู้กระทำผิด จำนวน ๑๐ คน และมีการรณรงค์ในชุมชน น้อยที่สุด จำนวน ๖ คน

๓) ด้านจิตตะ

ปัญหา

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในด้านจิตตะ คือ ในชุมชนมีการลักลอบเผาป่า เพื่อหาของป่าและล่าสัตว์ มากที่สุด จำนวน ๑๕ คน รองลงมา คือ เนื่องจากประชาชนยังมีการเผาเศษวัสดุทางการเกษตรเพื่อทำการเกษตร จำนวน ๑๓ คน และประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจผลกระทบอันเกิดจากหมอกควันและไฟฟ้า น้อยที่สุด จำนวน ๙ คน

ข้อเสนอแนะ

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในด้านจิตตะ คือ ควรมีจิตสำนึกมากขึ้น ไม่มองเพียงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ตนเองมากเกินไป มากที่สุด จำนวน ๑๒ คน รองลงมา คือ เปลี่ยนวิธีการทำลายเศษวัสดุทางการเกษตรลดการเผาทำลาย จำนวน ๘ คน และไม่จุดไฟเผาป่าและวัสดุทางการเกษตรในช่วงรณรงค์การเผา น้อยที่สุด จำนวน ๕ คน

๔) ด้านวิมังสา

ปัญหา

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในด้านวิมังสา คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการลงมาแก้ไขปัญหาการเผาป่าโดยตรง มากที่สุด จำนวน ๙ คน รองลงมา คือ มีแต่นโยบายไม่มีงบประมาณสนับสนุน จำนวน ๕ คน และประชาชนในชุมชนขาดความร่วมมือและความสามัคคีกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทุกๆ ปี น้อยที่สุด จำนวน ๔ คน

ข้อเสนอแนะ

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในด้านวิมังสา คือ หน่วยงานที่รับผิดชอบควรเข้ามาทำความเข้าใจกับประชาชนในชุมชนมากขึ้น มากที่สุด จำนวน ๑๐ คน รองลงมา คือ หน่วยงานจัดสรรงบประมาณมาแก้ไขปัญหามอกควันที่เกิดกับทุกๆ พื้นที่ภาคเหนือ จำนวน ๘ คน และประชาชนร่วมกันสามัคคีช่วยกันแก้ปัญหามอกควันและไฟฟ้า น้อยที่สุด จำนวน ๕ คน

๕.๑.๕ แนวทางเกี่ยวกับการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

จากการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

๑) ด้านฉันทะ

พบว่า เกิดความพอใจในการจัดการหมอกควันระดับหนึ่งของทุกปีที่ผ่านมา แต่การแก้ปัญหาในทุกๆปีก็ไม่สามารถทำให้ปัญหาหมอกควันหมดไปได้ เพราะยังพบว่าปัญหายังเกิดขึ้นอยู่ในทุกๆ ปีในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ในส่วนของตำบลแม่ทาและทุกตำบลในเขตอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับผลกระทบในเรื่องของหมอกควันทุกปี แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็พยายามช่วยกันแก้ไขปัญหานี้อยู่ทุกๆ ปี

๒) ด้านวิริยะ

พบว่า ในส่วนของราชการและประชาชนนั้นได้ช่วยกันป้องกันการเผาป่า เผาวัสดุทางการเกษตร และการเผาจากอุตสาหกรรม ในช่วงฤดูแห้งคือช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนของทุกๆ ปี เพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาหมอกควันในอากาศที่เป็นปัญหาใหญ่ของภาคเหนือ ซึ่งส่งผลกระทบในหลายด้าน เช่น การท่องเที่ยว การขับขี่ยานพาหนะ และปัญหาสุขภาพ เป็นต้น

๓) ด้านจิตตะ

พบว่า ประชาชนในตำบลแม่ทาและหน่วยงานในตำบลแม่ทา ควรหันมาช่วยกันดูแลทรัพยากรธรรมชาติให้มากขึ้น ในส่วนของหน่วยงานก็ควรมีโครงการ นโยบาย มาตรการรักษาทรัพยากรธรรมชาติลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การปลูกป่าทดแทน การสร้างฝายชะลอน้ำ เป็นต้น เพื่อเพิ่มแหล่งน้ำและพื้นที่สีเขียวให้กับตำบล เพราะในอดีตและปัจจุบันมีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น

๔) ด้านวิมังสา

พบว่า ในด้านปัญหาหมอกควันประชาชนควรพิจารณาว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากสิ่งใดเป็นอันดับแรก แล้วมาพิจารณาต่อว่ามีหนทางในการแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร และร่วมกันแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ควรแก้ไขแค่ผลของปัญหานั้น เพราะจะทำให้ไม่พบหนทางสิ้นสุดแห่งปัญหานั้น

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับของการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ ปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ มีการจัดการหมอกควันในระดับหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญต่อ การจัดการหมอกควันในเขตตำบลแม่ทาเป็นอย่างมาก เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยที่ได้ มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

๑) จากการวิจัยพบว่า การจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ ด้านหน่วยงานรับผิดชอบการแก้ไขปัญหาหมอกควัน ในเรื่องของหน่วยงานมีบทบาทในการป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกควัน ($\bar{x} = 3.45$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชาชนเห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาหมอกควันที่เกิดขึ้นในเขตตำบลแม่ทา สอดคล้องกับงานวิจัยของ **รัชฎาพร พิละกันธา**^๑ ซึ่งได้ทำการ ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาหมอกควันในตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ๑) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาหมอกควันเริ่มจากการที่กลุ่มผู้นำชุมชนเป็นแกนนำหลักในการขบคิดหาวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาหมอกควันในชุมชน คือ การนำเศษกิ่งไม้ใบไม้มาทำเป็นปุ๋ยหมัก แล้วจึงได้มีการประชุมประชาคมเพื่อนำวิธีการแก้ไขปัญหามาเสนอให้คนในชุมชนได้ร่วมกันตัดสินใจในวิธีการที่ได้เสนอไว้ เมื่อทุกฝ่ายมีความเห็นพ้องต้องกันในวิธีการแก้ไขปัญหามานี้ในชุมชน จึงได้มีการดำเนินการโดยการรวมกลุ่มในการทำปุ๋ยหมักขึ้นในแต่ละชุมชน เมื่อมีการร่วมกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้ได้รับผลประโยชน์ร่วมกันทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งทางตรงก็ได้แก่ การได้รับผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินวัตถุดิบของ(ปุ๋ยหมัก) และทางอ้อมก็ได้แก่ ทำให้สภาพแวดล้อมภายในชุมชนและสุขภาพของคนในชุมชนดีขึ้น ในส่วนของการติดตามประเมินผลกิจกรรมในการแก้ไขปัญหานั้นส่วนใหญ่แล้วจะเป็นหน้าที่ของกลุ่มผู้นำชุมชนที่ได้ดำเนินการดำเนินกิจกรรมในการแก้ไขปัญหภายในชุมชนมาร่วมกันเสนอผลดี-ผลเสียของกิจกรรมเพื่อร่วมกันหาแนวทางใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหต่อไป ๒) แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาหมอกควัน ประกอบไปด้วย ๔ ส่วน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์, การทำเป็นแบบอย่าง/ต้นฉบับ, การสร้างจิตสำนึก และการสร้างแรงจูงใจ ๓) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาหมอกควันในตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ได้แก่ ความเชื่อและศรัทธาในตัวผู้นำชุมชน, การรับรู้ถึงความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชน, การได้รับการชักชวนจากบุคคลใกล้ชิด,

^๑ รัชฎาพร พิละกันธา, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาหมอกควันในตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย ย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๕.

ความตระหนักได้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐและการได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอก

๒) จากการวิจัยพบว่า การจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการรณรงค์ในการจัดการหมอกควัน ในเรื่องของมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาหมอกควัน ($\bar{x} = 3.44$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลแม่ทา ต้องการให้มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ประชาชนได้ทราบถึงสถานะหมอกควันที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อำไพ เกษมพิทักษ์พงศ์**^๒ ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและความตระหนักในการจัดการหมอกควันในเขตเทศบาลเมืองลำพูน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหมอกควันจากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เสียงตามสาย เจ้าหน้าที่และเพื่อนบ้าน เนื่องจากเข้าถึงสื่อเหล่านี้ได้ง่าย ความตระหนักในการจัดการหมอกควันของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองลำพูนอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะมีความตระหนักในระดับมากเกี่ยวกับอันตรายของหมอกควันและการสูดหมอกควันเข้าไปทำให้เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น โรคระบบทางเดินหายใจและโรคหอบหืดรุนแรงขึ้น ประเภทของลักษณะที่อยู่อาศัยมีผลต่อพฤติกรรมการเผาวัสดุทางการเกษตร เนื่องจากมีปริมาณมาก และเกิดจากความเคยชินและเป็นวิธีที่ง่ายต่อการกำจัด ถึงแม้ว่าประชาชนจะมีความตระหนักถึงอันตรายจากหมอกควันก็ตาม ดังนั้นในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเผา ควรสร้างจิตสำนึกให้แก่เยาวชนเพื่อนำปรับไปใช้กับครอบครัว เมื่อปฏิบัติจนเคยชินแล้วจะทำให้ลดพฤติกรรมการเผาลงได้ ซึ่งอาจจะต้องใช้ระยะเวลายาวนาน ควรมีการส่งเสริมให้คนในชุมชนร่วมกันลดการเผาโดยการประกวดชุมชนปลอดการเผาและมีการให้รางวัล เพื่อเป็นการจัดการหมอกควันได้อย่างยั่งยืน ส่วนการบังคับใช้กฎหมายไม่ใช่ทางออกที่เหมาะสมสำหรับชุมชน

๓) จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า รายได้มีผลต่อการจัดการหมอกควันในเขตตำบลแม่ทาด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ต่างๆ มีช่วงเวลาในการจัดการที่แตกต่างกัน ด้วย ดังนั้นแล้ว รายได้จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างทางความคิดเห็นต่างกันไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณัฐณี เลิศเรืองเจริญ**^๓ ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงพยาบาลมหาชัย ๒ อำเภอกระทุ่มแบน

^๒ อำไพ เกษมพิทักษ์พงศ์, “พฤติกรรมและความตระหนักในการจัดการหมอกควันในเขตเทศบาลเมืองลำพูน”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๓.

^๓ ณัฐณี เลิศเรืองเจริญ, “การใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงพยาบาลมหาชัย ๒ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร”, สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๐.

จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาวิจัยพบว่า พยาบาลโรงพยาบาลมหาชัย ๒ ที่มีเพศ สถานภาพ วุฒิการศึกษา และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน และมีอายุแตกต่างกัน แต่มีการใช้หลักวิมังสาในการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑) ตำบลแม่ทา ควรจะมีนโยบายที่ชัดเจนในการจัดการ หมอกควัน โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดการที่แหล่งกำเนิดหมอกควัน

๒) ตำบลแม่ทาควรส่งเสริมกระบวนการจัดการปัญหาหมอกควันในเขตตำบลแม่ทา

๓) ตำบลแม่ทาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีพฤติกรรมการจัดการ หมอกควันที่แหล่งกำเนิด

๔) รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนงบประมาณในการแก้ไข ปัญหาหมอกควันอย่างเร่งด่วน

๕) ตำบลแม่ทาควรจัดโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบ งานด้านการจัดการ ปัญหาหมอกควันให้ มี โดยการ ทำงานแบบแบ่งงาน โดยมีผู้รับผิดชอบแต่ละ ขั้นตอนอย่างชัดเจน รวมทั้งการมีเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้ความสามารถโดยตรง

๖) ตำบลแม่ทาควรเพิ่มจำนวนผู้รับผิดชอบ และพิจารณาค่าตอบแทน ที่มีความเป็นธรรมกับพนักงานเหล่านั้น

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาถึงแรงจูงใจของประชาชนในการจัดการหมอกควันในตำบลแม่ทา

๒) ควรศึกษาถึงบทบาทและหน้าที่ของประชาชนในการจัดการหมอกควันในตำบลแม่ทา

๓) ศึกษาถึงการนำหลักอิทธิบาทธรรม ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการในด้านอื่นๆ เพื่อก่อให้เกิดแนวทางในการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพได้หลากหลายมากขึ้น